

ÇAY BİTKİSİNDE GÖRÜLEN ZARARLANMALAR (Nedenleri ve Korunma Metotları)

Özellikle 2008 yılı 3.sürgün döneminde gerek üreticiler tarafından gerekse çay plantasyon sahalarında görevli teknik elemanlar tarafından bir kısım bahçelerde bir hastalığın meydana geldiği belirtilmiştir.

Atatürk çay ve bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne yürütölen çalışmalarda bu zarara **Sarı Çay Akarının (Polyphagotarsonemus latus)** yol açtığı tespit edilmiştir.

Bu konu İl Tarım Müdürlüğüne bildirilerek gerekli önlemlerin alınması konusunda ortak bir çalışma talebinde bulunulmuştur. İl Tarım Müdürlüğü tarafından oluşturulan bir ekip tarafından İl genelinde örnekleme metodu ile çay bahçelerinden yaprak örnekleri alınmış ve yapraklarda sarı çay akarı sayımı yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar rapor halinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol genel Müdürlüğüne ve Karadeniz Araştırma Enstitüsü Müdürlüğüne gönderilmiştir.

Bu zararlı ile yapılan tespitler sonucunda, sarı çay akarının taze çay yapraklarında yer yer bir zarara yol açtığı ancak bunun oldukça sınırlı kaldığı ve ekonomik kayıplara yol açmadığı gözlenmiştir. Taze çay yapraklarının hasat zamanında kesilerek toplanması büyük bir olasılıkla bu zararlının baskı altında tutulmasına neden olmaktadır.

Söz konusu çalışmada; zararlı ile mücadelede özellikle Kültürel Tedbirlere yer verilmesi suretiyle Türk çayının kendine özgü tamamen natürel olma özelliğini korunmasının temin edilmesi yönünde İl Tarım Müdürlüğünden talebimiz olmuştur. Sarı çay akarı ile mücadelede Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol genel Müdürlüğüne yayımlanan Zirai Mücadele Teknik Talimatında kimyasal mücadele tavsiye edilmemiştir.” Bilindiği üzere zirai mücadele Bakanlığın teknik talimatları çerçevesinde yapılmaktadır”.

Sarı ay akarı için kimyasal mücadele yapılamayacağından, mücadele yöntemlerinden “kültürel-biyolojik ve biyoteknik yöntemlere” ağırlık verilmesi gerekmektedir. Bu yöntemlerden bazıları;

- 1- Sarı ay akarının görüldüğü bitkilerde, bu zararının bulunduğu yapraklar kesilerek çay bahçesinden uzaklaştırılmalı ve imha edilmelidir.
- 2- Yabancı otlar temizlenerek çay bahçesinin dışında imha edilmelidir.
- 3- Birçok avcı akar ve böcekler sarı çay akarları ile beslenerek onları baskı altında tutabilmektedir. Doğal düşmanların özellikle avcı akarların (Phoytseid) korunması için gerekli önlemler alınmalıdır.
- 4- Kimyasal ilaçlamanın çok fazla yapıldığı yerlerde, doğal dengenin bozulması nedeni ile sarı çay akarı daha fazla zarar oluşturmaktadır. Bu nedenle doğal düşmanlarının özellikle avcı akarların korunması ve etkinliğinin artırılması için kimyasal ilaçlama ya hiç yapılmamalı veya kesinlikle kontrollü şekilde yapılmalıdır.
- 5- Sarı ay akarının doğal düşmanlarına olumsuz etkileri olan bahçe kenarlarındaki tozlu alanlara karşı gerekli önlemler alınmalı.
- 6- Sarı ay akarlarının beyazsinekler tarafından taşınması nedeni ile beyazsineklerin yoğun olarak görüldüğü yerlerde sarı yapışkan tuzaklar kullanılarak beyazsineklerle de mücadele edilmelidir.

Bu kültürel tedbirlerin uygulanmasıyla sarı çay akarının çay bahçelerindeki popülasyonunun baskı altında tutulacağı ve bu zararlıyla mücadelede başarılı olacağı düşünülebilir.

Semih Mercan
Ziraat Mühendisi